

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 484 din 13 IULIE 2009

HOTĂRÂREA
din 3 martie 2009
în Cauza Băcanu și Societatea Comercială „R” - S.A. împotriva României
(Cererea nr. 4.411/04)

În Cauza Băcanu și Societatea Comercială „R” - S.A. împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, judecători, și din Stanley Naismith, grefier adjunct de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 10 februarie 2009,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 4.411/04) îndreptată împotriva României, prin care două persoane resortisante ale acestui stat, domnul Petre Mihai Băcanu și Societatea Comercială „R” - S.A. (*reclamanții*), au sesizat Curtea la data de 22 ianuarie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanții sunt reprezentați de doamna Liliana Poenaru, avocat în București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanții au susținut în special că refuzul instanțelor de a le admite probele propuse a încălcat art. 6 din Convenție. Din perspectiva art. 10 din Convenție, ei au apreciat condamnarea lor penală și civilă drept o ingerință nejustificată în dreptul lor la libertatea de exprimare.

4. La data de 14 septembrie 2007, președintele Secției a treia a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, astfel cum prevede art. 29 § 3 din Convenție, s-a hotărât să fie analizate în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Primul reclamant, domnul Petre Mihai Băcanu, este cetățean român, născut în anul 1941, și este domiciliat în București. Este redactor-șef la cotidianul național de informare „România liberă“, publicat de Societatea Comercială „R“ - S.A., a doua reclamantă.

A. Originea cauzei

6. Printr-un contract încheiat la data de 24 mai 1999 cu un om de afaceri, domnul Sorin Ovidiu Vântu (denumit în continuare S.O.V.), domnul Nicolae Văcăroiu (denumit în continuare N.V.), vicepreședintele Partidului Social Democrat (denumit în continuare P.S.D.), fost prim-ministru, vice-președintele Senatului la data evenimentelor și ulterior președinte al Senatului, s-a obligat să facă demersurile necesare pentru a obține autorizația de funcționare a unei noi bănci, Banca de Investiții și Dezvoltare (denumită în continuare *banca*), al cărei acționar principal era S.O.V.

7. Contractul prevedea o remunerație „cu titlu gratuit“ în valoare de 10.800.000.000 lei vechi românești (ROL) în beneficiul lui N.V., adică aproximativ 657.000 euro (EUR). Acesta făcea parte și din acționarii minoritari ai băncii, cu o cotă-parte în valoare de 50.000.000 ROL, reprezentând 0,027% din capital.

8. La data de 31 ianuarie 2000, Banca Națională a României a autorizat funcționarea noii bănci. N.V. a fost numit președintele consiliului de administrație, remunerația sa lunară fiind de circa 10.000 dolari americani (USD).

9. Înființarea băncii a făcut obiectul unei atenții deosebite din partea opiniei publice. Anumite mijloace de informare în masă au avansat ipoteza că S.O.V. ar fi constituit capitalul băncii cu sume investite de către depunători într-un fond de investiții, F.N.I. Acest fond, administrat de o societate înființată de S.O.V., ar fi dat faliment în luna mai 2000, atrăgând pierderea economiilor mai multor sute de mii de depunători.

10. În luna noiembrie 2000, în urma alegerilor legislative, N.V. a fost ales președinte al Senatului. Cu toate acestea, el a rămas director al băncii, iar plecarea sa din consiliul de administrație nu a fost înscrisă la registrul comerțului decât la data de 7 februarie 2001.

11. La data de 9 ianuarie 2002, N.V. și-a cesionat acțiunile unui alt membru al consiliului de administrație al băncii.

12. La data de 29 martie 2002, Banca Națională a României a retras autorizația de funcționare a băncii. Împotriva acesteia a fost începută o procedură de lichidare judiciară, iar S.O.V. a fost cercetat pentru infracțiunile de fals și uz de fals în procesul de constituire a băncii.

B. Prima plângere penală pentru calomnie

1. Articolele incriminate

13. La data de 26 noiembrie 2001, primul reclamant a publicat un articol intitulat „Văcăroiu a primit de la Vântu 10,8 miliarde cu titlu gratuit“. O parte din acest articol este reprodusă mai jos:

„Așa cum am anunțat, astăzi declanșăm o altă operațiune de dezvăluire a legăturilor oculte dintre S.O.V. și lumea politică. Prin documentele pe care le vom reproduce dovedim că de fapt oameni politici importanți ai momentului sunt strâns legați de S.O.V. și nu au niciun interes să arate cu degetul spre adevăratul vinovat de escrocheria F.N.I., pentru că alături de S.O.V. și prin bunăvoința lui S.O.V. s-au înfruptat și ei din cele 100 milioane de dolari «trași» de la F.N.I. (...)

În 1999, prevăzând prăbușirea F.N.I., S.O.V. a acționat extrem de rapid, constituindu-și o nouă baterie de aliați, de această dată din tabăra P.S.D.R. (Partidul Social Democrat), virtuali câștigători ai alegerilor din 2000 (...) În strategia sa, S.O.V. a decis înființarea Băncii de Investiții și Dezvoltare, împânzită numai cu oameni ai P.S.D.R., în frunte cu Nicolae Văcăroiu. Pentru a-l lega definitiv de numele său, S.O.V. i-a impus lui Văcăroiu semnarea unui contract prin care vicepreședintele P.S.D.R., senator și vicepreședinte al Senatului, primea «cu titlu gratuit» astronomică sumă de 10,8 miliarde de lei, circa 700.000 de dolari, pentru a accepta funcția de președinte al băncii. Această sumă astronomică era un fel de primă de instalare, pentru că salariul ce urma să-i fie oferit lui Văcăroiu era de circa 10.000 USD (...).

Ce înseamnă «cu titlu gratuit»? Un act juridic prin care o persoană se obligă la o anumită prestație în favoarea altei persoane, fără a urmări să primească ceva în schimb. Oare Văcăroiu primea aproape trei sferturi de milion de dolari în semn de prietenie, de iubire din partea domnului S.O.V.?

Mai degrabă credem că Văcăroiu primea gratis 10,8 miliarde de lei și, tacit, lui S.O.V. i se garanta că nu va fi deranjat de nimeni. «Donația» am putea s-o considerăm irevocabilă, dacă ne gândim că de fapt banii provin de la F.N.I. Donatorul - din principiu - transmite altei persoane un bun al său. Numai că în cazul nostru banii (...) nu îi aparțineau lui S.O.V. ci F.N.I.-știlor păcăliți. La rândul său, Nicolae Văcăroiu, vicepreședinte al partidului și senator a primit fără teamă «gratuitatea» de la Vântu. Musiu Văcăroiu s-ar putea să-i zică în continuare «cadou», «dar», «donație», dar cel mai aproape de realitate este plocon pentru a obține favoruri. Mită în toată regula.”

14. Articolul era însoțit de o reproducere a contractului încheiat între S.O.V. și N.V. la data de 24 mai 1999.

15. La data de 27 noiembrie 2001, ziarul a publicat, sub semnătura unui alt ziarist, un nou articol referitor la bancă. Acesta era intitulat „Văcăroiu afirmă că a muncit gratis pentru S.O.V.“ și avea ca subtitlu un citat al lui N.V. care s-a comparat cu un celebru jucător de fotbal: „Salariul meu a fost foarte bun, dar nu la valoarea mea“.

16. Articolul relatea în principal desfășurarea unei conferințe de presă pe care N.V. o ținuse în ziua anterioară și la care participaseră ziariști de la ziarul „România liberă“.

17. N.V. recunoscuse că a lucrat pentru S.O.V., însă a negat că ar fi încasat suma menționată în contractul din 24 mai 1999. El declarase că ar fi renunțat la ea la sfârșitul anului 2000 din cauza suspiciunilor ce planau cu privire la implicarea lui S.O.V. în prăbușirea F.N.I.

18. La data de 3 decembrie 2001, primul reclamant a publicat un amplu articol, ilustrat prin mai multe documente, intitulat „Trafic de influență la nivel înalt“. O parte din acest articol este reprodusă mai jos:

„Documentele publicate de România liberă (care atestă o stranie legătură între «veteranul» om de afaceri Sorin Ovidiu Vântu și Nicolae Văcăroiu, cu adânci implicații în escrocheria F.N.I.) au stârnit un deosebit interes. Pentru prima dată în presa românească era publicată o dovadă scrisă și de necontestat a legăturilor dintre un mafiot - «remarcabilul» om de afaceri S.O.V. - și un alt înalt demnitar al regimului Iliescu, de fapt al doilea om în stat. Așa cum ne așteptam, reacția oficială a Guvernului n-a apărut nici până în acest moment. Clasa politică românească este tentată să îi acorde circumstanțe atenuante lui nea' Nicu, conform principiului că mâine poate fi în locul lui (...).

Din păcate pentru Nicolae Văcăroiu, lucrurile sunt mult mai clare. La 30 septembrie 2001 [el] a declarat că inițiativa «spargerii» acționariatului băncii și cooptarea S.I.F.-urilor [societăți de investiții financiare aparținând statului] îi aparțin. Nicolae Văcăroiu, președinte al Senatului, vicepreședinte P.S.D. [fostul P.S.D.R.], și președinte demisionar al băncii, dădea cu nonșalanță specifică noii Puteri coordonatele traficului de influență la nivel înalt. Motivul constă, pe de o parte, în contractul în baza căruia el urma să primească 700.000 USD și, pe de altă parte, în faptul că el era acționar al băncii, ceea ce demonstrează interesul său direct în creșterea valorii acțiunilor sale. Cu alte cuvinte, N. Văcăroiu demonstra un adevăr de netăgăduit: contractul 1416 [adică cel din 24 mai 1999] este în vigoare. Se simte de fiecare dată dator să facă «totul» pentru banca sa și a lui S.O.V. (...)

Dacă n-ar fi luat banii de la S.O.V., ci doar semna contractul fără nicio urmare (...) ce rost ar mai fi avut zbatările președintelui Senatului de a aduce cât mai mulți bani în bancă. Cum S.I.F.-urile sunt subordonate puterii politice, era greu de presupus că baronii acestor rezervoare de bani nu-i vor da ascultare. Mai mult, subordonarea era dublă, căci președintele S.I.F. Muntenia este vicepreședintele P.S.D. București, iar președintele S.I.F. Transilvania este membru în Consiliul Național al P.S.D. Consiliile de Administrație ale tuturor S.I.F.-urilor colcăie de oameni de-ai lui Văcăroiu, «specialiști» de marcă.

Într-o țară civilizată și normală, Nicolae Văcăroiu ar fi fost astăzi un fost om politic, care din decență s-ar fi retras din Senat și ar fi trăit din dividendele de la bancă. Dar «Cooperativa» P.S.D. este prea încăpățânată ca să recunoască evidența.”

19. Sub titlul „Dovada! Trafic de influență (articolul 257 din Codul Penal)“, ziarul a publicat în aceeași zi o serie de 6 documente în sprijinul acuzațiilor de corupție.

20. Primele două documente erau contractul din 24 mai 1999 și autentificarea sa notarială din data de 9 iunie 1999. Acestea erau însoțite de comentarii: „Contract I S.O.V. - Văcăroiu (24 mai 1999)“ și „Onoarea lui Văcăroiu valorează 70 milioane (9 iunie 1999)“.

21. Al treilea document, publicat cu comentariul „Conturi personale pentru echipa de specialiști“, reproducea o notă scrisă de mână ce purta semnătura lui S.O.V. și dispunea transferul unor sume importante de bani în conturile mai multor persoane, printre care și N.V., care era menționat cu suma de 9.850.000.000 ROL.

22. Al patrulea document, intitulat „Acționarii B.I.D.: S.O.V. + Văcăroiu + specialiști“, prezenta lista acționarilor băncii, N.V. figurând și el cu o cotă de 0,0332%.

23. Ultimele două documente, reproduse sub titlul „Văcăroiu declară că ideea ca S.I.F.-urile să bage banii în banca lui S.O.V. îi aparține.“ și sub titlul „S.I.F. Muntenia aruncă 9 miliarde ROL la ordinul lui Văcăroiu“, se refereau la investiția din 27 august 2001, în valoare de nouă miliarde ROL, făcută de S.I.F. Muntenia în bancă.

24. Se reamintea, de asemenea, faptul că ideea acestei investiții îi aparținuse lui N.V. și că la data evenimentelor președintele S.I.F. Muntenia era membru P.S.D. și vicepreședintele organizației locale din București a acestui partid.

2. Procedura penală

25. La data de 4 decembrie 2001, considerând că afirmațiile din articolele din 26 noiembrie 2001 și 3 decembrie 2001 erau calomnioase și contrare art. 206 din Codul penal, N.V. a formulat plângere penală împotriva primului reclamant în fața unei judecătorii din București.

26. El s-a constituit și parte civilă, solicitând de la primul reclamant și de la a doua reclamantă, Societatea Comercială „R“, suma de 10,8 miliarde ROL pentru prejudiciul moral suferit.

27. N.V. a arătat că acel contract încheiat cu S.O.V. era perfect legal, remunerația prevăzută fiind compensația pentru munca depusă în vederea constituirii băncii. În orice caz, el a arătat că nu a încasat niciodată această sumă și că renunțase la ea din cauza problemelor financiare ale lui S.O.V.

28. La termenul de judecată din 24 ianuarie 2002, N.V. și primul reclamant au fost audiați de instanță. Judecătorul a respins în jur de 10 întrebări pe care avocata primului reclamant ar fi dorit să i le adreseze lui N.V., considerând că nu erau relevante pentru soluționarea cauzei. Instanța a respins și cererea de citare a 8 martori, cererea de a depune la dosar transcrierea înregistrărilor declarațiilor a 2 martori, oameni de afaceri apropiați ai lui S.O.V., precum și cererea de a obține informații de la mai multe instituții publice cu privire la contractul în discuție și cu privire la cumulul de funcții ale lui N.V. de președinte al Senatului și de președinte al băncii. Totuși, instanța i-a permis primului reclamant să depună la dosar probe scrise în sprijinul afirmațiilor sale.

29. La data de 16 mai 2002, N.V. a depus la dosar o declarație a lui S.O.V. în care acesta confirma că în luna martie 2000 partea vătămată renunțase la suma prevăzută în contractul din 24 mai 1999. Primul reclamant a reiterat fără succes cererea de citare a lui

S.O.V. La termenul de judecată din 6 iunie 2002, o nouă cerere de citare a 3 martori a fost respinsă de instanță.

30. Prin Sentința din data de 27 martie 2003, instanța l-a achitat pe primul reclamant și a respins cererea de despăgubire în ceea ce privește latura civilă a cauzei.

31. Invocând jurisprudența Curții, instanța a statuat că nimic nu dovedea faptul că afirmațiile reclamantului erau cu totul false. În orice caz, instanța a apreciat că reclamantul nu avusese intenția să calomnieze partea vătămată, ci să informeze opinia publică cu privire la un subiect de interes general, și anume acțiunile oamenilor politici. N.V. a formulat recurs în fața Tribunalului București, solicitând condamnarea reclamantilor.

32. La termenul de judecată din 3 septembrie 2003, avocatul primului reclamant a solicitat confirmarea sentinței pronunțate în primă instanță, considerând că instanța a stabilit în mod corect faptele și a hotărât să îl achite pe primul reclamant, vinovăția sa nefiind nicidecum dovedită, având în vedere probele administrate la dosar. Aceste argumente au fost reluate în concluziile scrise depuse la dosar.

33. Prin Decizia definitivă din data de 10 septembrie 2003, tribunalul l-a condamnat pe primul reclamant la o amendă penală de 5 milioane ROL, aproximativ 130 EUR. Totuși, el a fost scutit de executarea ei în baza unei legi de grațiere date de Parlament.

34. Pe latura civilă, tribunalul l-a obligat, în solidar cu cea de a doua reclamantă, la plata sumei de 50 milioane ROL, aproximativ 1.300 EUR, cu titlu de reparație a prejudiciului moral cauzat lui N.V.

35. Instanța a constatat următoarele:

„(...) Inculpatul, cu rea-credință, a urmărit să aducă atingere onoarei și demnității părții vătămate, pe care a acuzat-o de fapte ilicite, determinate, dar neadevărate, de natură să o expună pe aceasta sancțiunilor penale, dar și disprețului public.

Inculpatul nu a respectat codul deontologic al ziariștilor, nu a verificat dacă contractul din data de 24 mai 1999 a mai fost pus în executare. Și-a expus o părere personală, exprimând judecăți de valoare cu privire la vinovăția părții vătămate, în condițiile în care numai organele de cercetare penală și de justiție se puteau pronunța cu privire la acest aspect.

Astfel, prin afirmațiile «de a fi primit mită» și «trafic de influență la nivel înalt», inculpatul nu a urmărit informarea opiniei publice cu privire la o problemă de interes național, ci a urmărit denigrarea părții vătămate.”

C. A doua plângere penală pentru calomnie

1. Articolul incriminat

36. Prin anunțuri inserate zilnic începând cu data de 19 septembrie 2002, ziarul „România liberă” și-a informat cititorii că urma să demonstreze că N.V. era un mincinos.

37. La data de 7 octombrie 2002, primul reclamant a publicat un amplu articol intitulat „Enigma contului bancar al clientului 421. Văcăroiu a primit mii de dolari de la B.I.D. și după ce demisionase din funcția de președinte“. Articolul era însoțit de reproducerea mai multor extrase de cont, precum și de o caricatură ce îl reprezenta pe N.V. în fața a 3 teancuri de dolari.

38. Conform unui extras bancar al contului nr. 421 ce îi aparținea lui N.V., salariul lunar al acestuia, în calitate de director al băncii, era în luna ianuarie 2001 de 265.130.450 ROL, aproximativ 10.600 EUR.

39. Celelalte extrase de cont arătau că, după ce a părăsit funcția de președinte, N.V. a continuat să primească cu regularitate bani din partea noului președinte. Astfel, în lunile mai, iunie, iulie și noiembrie 2001, el primise de fiecare dată echivalentul a circa 3.000 USD, pe care i-a retras imediat în numerar sau i-a schimbat în valută. În luna martie 2001, contul său a fost din nou creditat, dintr-o sursă nedeclarată, cu 321 milioane ROL, aproximativ 13.000 EUR.

40. În articolul său, primul reclamant considera că era vorba de un salariu deghizat, pe care îl califica drept „taxă de protecție“, „act de corupție“ și „trafic de influență“ în scopul asigurării protecției băncii și al aducerii de noi clienți și, în special, de societăți controlate de stat, în timp ce banca se afla în prag de faliment.

2. Procedura penală

41. La data de 10 octombrie 2002, considerând că afirmațiile cuprinse în articolul din 7 octombrie 2002 erau calomnioase și contrare art. 206 din Codul penal, N.V. a formulat plângere penală împotriva primului reclamant în fața judecătoriei de sector București.

42. El susținea că articolul făcea parte dintr-o campanie de presă pe care ziarul „România liberă“ o pornise împotriva lui în scopul de a-l denigra și că acesta conținea acuzații lipsite de temei. În acest sens, el a justificat viramentele din contul său prin rambursarea unui împrumut personal pe care i-l acordase mai înainte vicepreședintelui băncii, care, după plecarea sa, devenise președinte.

43. S-a constituit și parte civilă, solicitând primului reclamant și celei de-a doua reclamante suma de 20 miliarde ROL pentru prejudiciul moral suferit.

44. La termenul de judecată din 12 decembrie 2002, N.V. a fost audiat de instanță. La ședință a asistat și un consilier juridic al celei de-a doua reclamante, deși aceasta nu fusese citată să se prezinte.

45. Instanța a respins în jur de 20 de întrebări pe care avocatul primului reclamant ar fi dorit să i le adreseze lui N.V., referitoare în special la suma împrumutată de N.V. succesorului său la președinția băncii și la forma pe care convenția lor de împrumut a îmbrăcat-o. Instanța a considerat că aceste întrebări nu erau relevante pentru soluționarea cauzei și că părțile erau libere să încheie convenția de împrumut în orice formă dorită de acestea.

46. La termenul de judecată din 16 ianuarie 2003, avocatul primului reclamant a depus la dosar mai multe probe și a solicitat convocarea a 8 martori, printre care și S.O.V., și președintele băncii. De asemenea, a solicitat permisiunea de a efectua o expertiză contabilă a extraselor de cont și de a solicita din partea Ministerului Public, Inspectoratului General de Poliție, Băncii Naționale a României, Administrației Finanțelor Publice, Trezoreriei Statului, Senatului, Guvernului și Președinției informații cu privire la diverse aspecte ale activității băncii și ale veniturilor lui N.V.

47. Reprezentantul celei de-a doua reclamante a solicitat audierea a 2 martori și permisiunea de a depune mai multe probe la dosar.

48. Instanța a încuviințat părților să depună la dosar probe scrise, însă a respins toate celelalte cereri, apreciind că nu erau nici utile, nici pertinente pentru soluționarea litigiului.

49. La termenele de judecată din 6 martie și din 27 martie 2003, primul reclamant a depus mai multe probe la dosar. De asemenea, el a fost audiat de instanță, care a respins o nouă cerere de audiere a 2 martori noi.

50. Prin Sentința din data de 27 martie 2003, instanța a recunoscut că articolul incriminat se referea la un subiect de interes general, însă a apreciat că primul reclamant nu respectase cerințele profesiei de ziarist deoarece calificase faptele descrise ca „trafic de influență” și „corupție”, deși împotriva lui N.V. nu fusese începută nicio urmărire penală.

51. Instanța a statuat că aceste afirmații nu se încadrau în doza de exagerare sau provocare recunoscută ziariștilor, ci că reclamantul îl calomniase pe N.V. și încălcase prezumția de nevinovăție în privința sa.

52. Totuși, având în vedere circumstanțele cauzei, instanța a apreciat că această faptă nu era suficient de gravă pentru a cădea sub incidența legii penale. Prin urmare, i-a aplicat primului reclamant o amendă administrativă de 3 milioane ROL, adică circa 80 EUR.

53. Instanța a respins și cererea de acordare a unei despăgubiri pentru prejudiciul moral, considerând că, având în vedere activitatea politică a lui N.V., ar trebui să dea dovadă de o mai mare toleranță la criticile presei și ale opiniei publice.

54. Primul reclamant și N.V. au formulat recurs împotriva acestei sentințe. Reclamantul se plângea de respingerea cererilor sale de administrare de probe și susținea că prin condamnare se adusesse atingere libertății sale de exprimare, garantată de art. 10 din Convenție. Aceste critici au fost reluate în notele depuse la dosar de a doua reclamantă.

55. Prin Decizia definitivă din data de 10 septembrie 2003, Tribunalul București a admis recursul lui N.V. și l-a respins pe cel al primului reclamant. L-a condamnat pe acesta din urmă la plata unei amenzi penale în valoare de 20 milioane ROL, adică aproximativ 530 EUR. Pe latura civilă, l-a obligat, în solidar cu a doua reclamantă, la plata sumei de 70 milioane ROL, adică aproximativ 1.850 EUR, cu titlu de reparație a prejudiciului moral cauzat lui N.V.

56. Considerând că primul reclamant nu a dovedit veridicitatea acuzațiilor de corupție, instanța a statuat că acestea erau suficient de grave pentru a atrage o condamnare penală din moment ce erau susceptibile să îl expună pe reclamant oprobiului public dacă s-ar fi dovedit a fi întemeiate. În ceea ce privește propunerile de administrare de probe, instanța a statuat că ele au fost în mod corect respinse deoarece nu aveau legătură cu cauza.

57. În fine, instanța a statuat că despăgubirile acordate erau justificate deoarece acuzațiile litigioase îi provocaseră părții vătămate un prejudiciu psihic din cauza unui curent de opinie defavorabil, creat în rândul publicului și al clasei politice.

58. În anul 2005, la finalul unei proceduri de executare silită asupra bunurilor celei de-a doua reclamante, aceasta i-a plătit lui N.V. despăgubirile, la care s-au adăugat cheltuielile de executare.

II. Dreptul intern pertinent

59. Prevederile relevante din Codul penal, în vigoare la data evenimentelor, sunt următoarele:

Articolul 206 – Calomnia

„Afirmarea ori imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an, sau cu amendă...”

Articolul 207 – Proba verității

„Proba verității celor afirmate sau imputate este admisibilă, dacă afirmarea sau imputarea a fost săvârșită pentru apărarea unui interes legitim. Fapta cu privire la care s-a făcut proba verității nu constituie infracțiunea de insultă sau calomnie.”

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 §§ 1 și 3 d) din Convenție

60. Reclamantii se plâng de refuzul instanțelor interne de a le permite să îi adreseze direct întrebări părții vătămate, de a avea posibilitatea de a propune probe, precum audierea de martori, dispunerea unei expertize contabile, și de a solicita informații din partea diverselor instituții publice cu privire la acțiunile senatorului N.V. Ei susțin o încălcare a art. 6 §§ 1 și 3 d) din Convenție, care, sub acest aspect, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...), de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. (...)

3. Orice acuzat are, în special, dreptul (...)

d)să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării (...) ”

A. Asupra admisibilității

61. Curtea constată că reclamanții au invocat aceleași încălcări cu privire la ambele proceduri care s-au finalizat cu condamnarea lor. Aceasta are datoria să analizeze față de circumstanțele speței dacă reclamanții au epuizat căile de atac interne.

62. În acest sens, Curtea reamintește că regula de epuizare a căilor de atac interne impune formularea, cel puțin în substanță și în condițiile și termenele prescrise de dreptul intern, a pretențiilor pe care reclamanții înțeleg să le formuleze ulterior în fața Curții; în plus, ea impune utilizarea mijloacelor procedurale de natură a conduce la evitarea încălcării Convenției (*Akdivar și alții împotriva Turciei*, 16 septembrie 1996, § 66, Culegere de hotărâri și decizii 1996-IV).

63. Curtea observă încă de la început că, potrivit dreptului intern, tribunalul care analizează apelul introdus de o parte are posibilitatea să pronunțe o nouă hotărâre pe fond. Acesta se bucură de competență deplină, fiind sesizat cu soluționarea cauzei în fapt și în drept și analizând în ansamblu problema vinovăției sau nevinovăției acuzaților.

64. În ceea ce privește prima procedură, Curtea observă că primul reclamant a fost achitat în primă instanță, pentru ca ulterior să fie condamnat, în solidar cu a doua reclamantă, de către Tribunalul București. De asemenea, ea observă că în fața acestui tribunal, reclamanții nu s-au plâns de respingerea probelor propuse de ei în primă instanță și că nu au reiterat aceste cereri. Într-adevăr, în timpul dezbaterilor, precum și în concluziile scrise, ei s-au limitat la a solicita confirmarea sentinței pronunțate în primă instanță, considerând că această instanță stabilise corect faptele și aplicase corect legea.

65. Or, având în vedere rolul Tribunalului București și natura problemelor cu care a fost sesizat, trebuie constatat că reclamanții, omițând să se plângă de respingerea cererilor în probațiune sau să solicite din nou administrarea lor, s-au expus cu bună știință riscului unei condamnări întemeiate numai pe elementele aflate la dosarul primei instanțe (vezi, *a contrario*, *Destrehem împotriva Franței*, nr. 56.651/00, § 23, 18 mai 2004).

66. Prin urmare, acest capăt de cerere trebuie respins în partea sa referitoare la prima procedură, pentru neepuizarea căilor de atac interne, în aplicarea art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

67. În ceea ce privește a doua procedură, Curtea observă că în timpul dezbaterilor, precum și în concluziile scrise depuse la dosar, reclamanții s-au plâns de încălcarea de către judecătoria a drepturilor lor la apărare.

68. Curtea constată că, invocând cel puțin în substanță vătămările în legătură cu art. 6 § 1 și 3 d) din Convenție, reclamanții au epuizat căile de atac interne, oferindu-i astfel posibilitatea Tribunalului București să se pronunțe asupra acestui capăt de cerere în cadrul analizei apelului introdus împotriva sentinței pronunțate în primă instanță.

69. În fine, Curtea constată că această parte a cererii nu este vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, ea constată că aceasta nu este lovită de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Așadar, urmează să fie declarată admisibilă.

B. Asupra fondului

70. Reclamanții susțin că, prin respingerea sistematică și fără motivare a majorității probelor propuse, instanțele interne care au analizat a doua plângere penală a lui N.V. l-au împiedicat pe primul reclamant să își dovedească nevinovăția.

71. Guvernul combate teza reclamanților și reamintește încă de la început că nu intră în competența Curții să ia act de erorile de fapt sau de drept care se presupun a fi fost comise de o instanță internă, decât dacă și în măsura în care ele ar fi putut să încalce drepturile și libertățile apărute de Convenție.

72. Or, Guvernul consideră că în procedura litigioasă garanțiile unui proces echitabil au fost pe deplin respectate. Acesta subliniază că procedura s-a desfășurat în mod contradictoriu și că reclamanții au avut posibilitatea să interogheze partea vătămată în ședință publică, câteva întrebări fiind respinse din motivele expuse de către judecători. Acesta adaugă că reclamanții au avut posibilitatea să depună la dosar toate probele pe care le considerau utile în apărarea lor.

73. În ceea ce privește celelalte cereri în probațiune, Guvernul arată că respingerea lor a fost întotdeauna motivată, instanțele considerându-le inutile.

74. Curtea reamintește mai întâi că admisibilitatea probelor ține în primul rând de regulile de drept intern și că, în principiu, le revine instanțelor naționale obligația să aprecieze probele administrate. Misiunea conferită Curții prin Convenție constă în a cerceta dacă procedura privită în ansamblul ei, inclusiv modul de prezentare a mijloacelor de probă, a îmbrăcat un caracter echitabil (*Van Mechelen și alții împotriva Olandei*, Hotărârea din 23 aprilie 1997, § 50, Culegere de hotărâri și decizii 1997-III, și *De Lorenzo împotriva Italiei* (dec.), nr. 69.264/01, 12 februarie 2004).

75. De asemenea, Curtea reamintește că art. 6 § 3 d) din Convenție lasă în sarcina instanțelor interne, tot ca principiu, să judece utilitatea unei probe cu martori propuse. Acest articol nu impune convocarea și interogarea oricărui martor al apărării: după cum arată și sintagma „în aceleași condiții“, obiectivul său esențial este egalitatea deplină a armelor în materie. Totuși, noțiunea de „egalitate a armelor“ nu epuizează conținutul § 3 d) din art. 6, și nici al § 1, acesta reprezentând una din multele sale aplicații. Într-adevăr, nu este suficient să se demonstreze că „acuzatul“ nu a putut să interogheze un anumit martor al apărării; trebuie ca partea interesată să arate că audierea martorului respectiv era necesară pentru aflarea adevărului și că refuzul de a-l interoga a cauzat un prejudiciu dreptului la apărare (*Vaturi împotriva Franței*, nr. 75.699/01, § 51, 13 aprilie 2006).

76. În speță, Curtea observă că a avut loc o confruntare directă, în ședință publică, între partea vătămată și reclamanți. Ea arată că, dacă anumite întrebări au fost respinse de judecători, altele au fost permise. Or, din încheierea de ședință nu reiese că respingerea

întrebărilor a fost arbitrară sau că ar fi limitat interogatoriul în așa măsură încât dreptul la apărare să fi fost încălcat.

77. Cu toate că acest aspect al capătului de cerere, luat izolat, nu este susceptibil să constituie o încălcare a Convenției, în aprecierea Curții, analiza ansamblului actelor îndeplinite în cadrul procedurii dezvăluie, în speță, un dezechilibru ce a adus atingere exercitării dreptului la apărare al reclamanților (vezi, *mutatis mutandis*, *Vaturi*, menționată mai sus, § 57).

78. Într-adevăr, Curtea observă că reclamanții nu au putut în niciun stadiu al procedurii să interogheze sau să obțină interogarea anumitor martori, și aceasta în ciuda complexității cauzei ce ținea de circumstanțele controversate ale înființării și funcționării unei bănci conduse de un important om politic. Curtea mai observă că toate celelalte cereri în probațiune ale reclamanților au fost respinse de instanțe.

79. În acest sens, Curtea este surprinsă nu numai de numărul cererilor în probațiune respinse, ci mai ales de argumentele lapidare și stereotipice pe care instanțele le-au oferit pentru a motiva acest refuz, deși de fiecare dată reclamanții au avut grijă să detalieze motivele cererilor și utilitatea acestor probe.

80. Având în vedere cele de mai sus, trebuie constatat că întreg ansamblul probatoriu avut în vedere de reclamanți, care se baza în principal pe audierea martorilor în contradictoriu și în ședință publică, a fost compromis (vezi, *mutatis mutandis*, *Vaturi*, menționată mai sus, § 58).

81. În aceste condiții, Curtea consideră că nu ar trebui să speculeze cu privire la caracterul fundamental sau nu al audierilor sau al celorlalte cereri în probațiune formulate de reclamanți, din moment ce apreciază că, în orice caz, ele ar fi putut contribui, în circumstanțele speței, la echilibrul și la egalitatea ce trebuie să existe pe toată durata procesului între acuzare și apărare. Astfel, economia generală a procesului impunea să le fie acordat reclamanților dreptul de a interoga sau de a obține interogarea unuia sau mai multor martori, la alegerea lor (vezi, *mutatis mutandis*, *Kostovski împotriva Olandei*, 20 noiembrie 1989, § 42, seria A nr. 166, și *Destrehem împotriva Franței*, nr. 56.651/00, § 45, 18 mai 2004).

82. În concluzie, având în vedere importanța respectării drepturilor la apărare în procesul penal, Curtea apreciază, ținând cont de circumstanțele deosebite ale speței, că aceste drepturi au suferit asemenea limitări încât reclamanții nu au avut parte de un proces echitabil. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 6 §§ 1 și 3 d) din Convenție.

II. Asupra pretinsei încălcări a art. 10 din Convenție

83. Reclamanții susțin că prin condamnarea lor penală și civilă pentru calomnie s-a încălcat dreptul la libertatea de exprimare ca ziarist și editor de presă. Ei invocă art. 10 din Convenție, conform căruia:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. (...)

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, (...) pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. ”

A. Asupra admisibilității

84. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea constată că el nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Așadar, urmează a fi declarat admisibil.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

85. Guvernul nu contestă faptul că prin condamnarea reclamanților s-a produs o ingerință în libertatea lor de exprimare, însă consideră că aceasta era prevăzută de lege, urmărirea scopul legitim al protecției reputației altora și era necesară într-o societate democratică.

86. El consideră că afirmațiile primului reclamant, prin care îl acuza pe N.V. că ar fi comis mai multe infracțiuni grave, au fost făcute cu rea-credință și au depășit doza de exagerare și de provocare admisă de art. 10 din Convenție.

87. În ceea ce privește proporționalitatea sancțiunilor, Guvernul subliniază că reclamanții au fost condamnați la plata unor amenzi penale și a unor despăgubiri modice. În final, el reamintește că primul reclamant a fost exonerat de executarea unei amenzi penale.

88. Reclamanții susțin că cele două condamnări penale au determinat încălcarea dreptului lor la libertatea de exprimare.

2. Aprecierea Curții

89. Curtea observă că nu s-a contestat faptul că hotărârile de condamnare constituiau „o ingerință a unei autorități publice” în dreptul reclamanților la libertatea de exprimare, că ele erau „prevăzute de lege” și că urmăreau un scop legitim, „protecția reputației altora”. Așadar, rămâne de analizat dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”.

90. În acest sens, Curtea înțelege să reamintească principiile fundamentale care se desprind din jurisprudența sa referitoare la libertatea de exprimare (vezi, printre multe altele, *Sabou și Pircalab împotriva României*, nr. 46.572/99, §§ 33-36, 28 septembrie 2004, și *Cumpănă și Mazăre împotriva României* [MC], nr. 33.348/96, §§ 88-91, CEDO 2004-XI).

91. Curtea constată încă de la început că articolele incriminate se refereau la subiecte de interes general și deosebit de actuale pentru societatea românească, și anume pretinsa corupție în rândul înalților responsabili politici.

92. Dacă uneori se dovedește a fi necesară protejarea oamenilor politici de atacurile grave și lipsite de orice fundament, este la fel de adevărat că limitele criticii admisibile sunt mai largi în privința lor decât în cazul unui simplu particular. Spre deosebire de acesta, omul politic se expune inevitabil și în mod conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale, atât de către ziariști, cât și de către cetățeni și, prin urmare, trebuie să dea dovadă de o mai mare toleranță (vezi, printre multe altele, *Lingens împotriva Austriei*, 8 iulie 1986, seria A nr. 103, p. 26, § 42).

93. Așadar, Curtea apreciază că prin divulgarea faptelor capabile să intereseze publicul și prin exprimarea unor opinii referitoare la acestea, reclamantii au exercitat rolul de „câine de pază” ce îi revine presei într-o societate democratică, contribuind astfel la transparența activităților autorităților publice (*mutatis mutandis*, *Vides Aizsardzības Klubs împotriva Letoniei*, nr. 57.829/00, § 42, 27 mai 2004).

94. Totuși, Curtea reamintește că protecția oferită ziariștilor de art. 10 din Convenție este subordonată condiției ca părțile interesate să acționeze de bună-credință astfel încât să ofere informații demne de crezare, cu respectarea deontologiei jurnalistice (*Radio France și alții împotriva Franței*, nr. 53.984/00, § 37, Culegere 2004-II).

95. În ceea ce privește buna-credință, Curtea observă că articolele incriminate nu se refereau deloc la aspecte ale vieții private ale lui N.V., ci la comportamentele și atitudinile sale în calitate de înalt responsabil politic (*mutatis mutandis*, *Dalban împotriva României* [MC], nr. 28.114/95, § 50, CEDO 1999-VI). În plus, ea observă că reclamantii au avut grijă să își susțină afirmațiile și că, ulterior, au dat dovadă de interes pentru procesele lor în toate stadiile procedurii (vezi, *a contrario*, *Cumpănă și Mazăre*, precitată, § 104, *Stângu și Scutelnicu împotriva României*, Hotărârea din 31 ianuarie 2006, nr. 53.899/00, § 51, și *Ivanciuc împotriva României* (dec.), nr. 18.624/03, 8 septembrie 2005). Prin urmare, Curtea apreciază că nu există motive valabile care să permită a se pune la îndoială buna lor credință.

96. Desigur, afirmațiile lor erau grave în măsura în care ele îl acuzau pe senatorul N.V. de corupție. Cu toate acestea, indiferent dacă ele reprezintă imputări de fapte sau judecăți de valoare, Curtea constată că ele aveau un temei factual, și anume rolul jucat de N.V. la înființarea băncii, materializat prin contractul din 24 mai 1999, și plata unor importante sume de bani în contul său, deși el susținea că ar fi rupt orice legătură cu banca respectivă [*a contrario*, *Stângu împotriva României* (dec.), nr. 57.551/00, 9 noiembrie 2004; *Ivanciuc*, menționată mai sus, și *Tudor (nr. 2) împotriva României* (dec.), nr. 6.929/04, 15 iunie 2006].

97. În acest context, cuvintele dure folosite cu privire la senatorul N.V. nu pot trece în ochii Curții ca afirmații în mod deliberat calomnioase, ci drept echivalentul unei libertăți jurnalistice ce include și eventuala recurgere la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare (*mutatis mutandis*, *Dalban*, menționată mai sus, § 50 și *Vides Aizsardzības Klubs împotriva Letoniei*, nr. 57.829/00, § 46, 27 mai 2004).

98. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții ca să statueze că soluția de condamnare a reclamanților era disproporționată față de scopul legitim urmărit și că autoritățile naționale nu au oferit motive pertinente și suficiente pentru a o justifica. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 10.

III. Asupra celorlalte pretinse încălcări

99. Din perspectiva art. 6 din Convenție, reclamanții susțin mai multe încălcări ale dreptului la un proces echitabil.

100. Aceștia consideră că practica instanțelor românești de a nu pronunța hotărârile în mod public, ci de a retranscrie dispozitivul acestora într-un registru al grefei este contrară garanțiilor prevăzute de art. 6 § 1 din Convenție.

101. Curtea constată că numeroase state membre din Consiliul Europei cunosc de multă vreme, pe lângă citirea în ședință publică, și alte mijloace de a face publice hotărârile instanțelor lor, de exemplu prin depunerea la grefă spre a fi accesibile publicului.

102. În speță, presupunând că hotărârile litigioase nu au fost pronunțate în ședință publică, Curtea reamintește că ea a statuat deja că scopul urmărit de art. 6 § 1, și anume asigurarea controlului puterii judiciare de către public, nu era realizat într-o mai mică măsură printr-o depunere la grefă decât prin citirea în ședință publică a unei hotărâri (vezi, *Pretto și alții împotriva Italiei*, Hotărârea din 8 decembrie 1983, seria A nr. 71, § 27; *Axen împotriva Germaniei*, Hotărârea din 8 decembrie 1983, seria A nr. 72, § 30 și *Ernst și alții împotriva Belgiei*, nr. 33.400/96, § 69, 15 iulie 2003). Aceeași concluzie se impune în cauza de față.

103. Reclamanții susțin că din cauza subordonării judecătorilor ministrului justiției, care este un om politic, aceștia sunt lipsiți de independență și de imparțialitate.

104. Curtea observă că reclamanții nu oferă niciun indiciu concret capabil să pună la îndoială independența și imparțialitatea judecătorilor. În ceea ce privește pretinsa lor subordonare, Curtea constată că legea organizării judiciare și Constituția oferă garanții de independență și imparțialitate a judecătorilor, în special în ceea ce privește modalitatea de numire, inamovibilitatea și stabilitatea.

105. În final, primul reclamant consideră că citându-l să se prezinte ca „inculpat” autoritățile interne i-au încălcat prezumția de nevinovăție.

106. Curtea constată că citarea ca „inculpat” nu are legătură cu temeinicia acuzației în discuție, ci indică pur și simplu că împotriva persoanei în cauză este în curs de desfășurare o procedură judiciară.

107. Rezultă că aceste capete de cerere sunt vădit neîntemeiate și trebuie respinse în aplicarea art. 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

108. Conform art. 41 din Convenție, În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

A. Prejudiciu

109. Reclamantii solicită cu titlu de pagube materiale rambursarea despăgubirilor civile plătite lui N.V. și a amenzilor penale. Cu titlu de daune morale, primul reclamant solicită suma de 500.000 euro (EUR). Ei arată că în anul 2005, în urma unei proceduri de executare silită, a doua reclamantă i-a plătit părții vătămate despăgubirile civile și cheltuielile de executare.

110. Guvernul consideră că o constatare a încălcării ar fi suficientă pentru a acoperi prejudiciul material și moral al reclamanților. În subsidiar, nu se opune să li se aloce reclamanților despăgubirile și celelalte sume plătite lui N.V. În ceea ce privește amenzile penale, Guvernul arată că primul reclamant a fost scutit de plata primei amenzi în baza unei legi de grațiere și că termenul de prescripție pentru executarea celei de-a doua amenzi s-a împlinit până în prezent.

111. Curtea constată că există o legătură de cauzalitate între încălcarea art. 10 și obligația impusă reclamanților de a plăti în solidar 120 de milioane de lei vechi românești (ROL), adică circa 3.150 EUR, ca reparație a prejudiciului suferit de senatorul N.V. Așadar, Curtea le-o acordă reclamanților.

112. În ceea ce privește prejudiciul moral, Curtea apreciază că reclamanții au suferit un prejudiciu moral incontestabil din cauza condamnării lor penale. Ținând cont de circumstanțele cauzei și statuând în echitate, așa cum prevede art. 41, Curtea le acordă împreună reclamanților, ca reparație pentru prejudiciul moral, suma de 5.000 EUR.

B. Cheltuieli de judecată

113. Reclamantii solicită și rambursarea cheltuielilor de judecată la care au fost obligați în cadrul procedurilor interne, precum și cheltuielile aferente procedurii de executare silită.

114. Guvernul roagă Curtea să respingă aceste pretenții, cu motivarea că reclamanții nu au plătit cheltuielile datorate Trezoreriei Statului și că termenul de prescripție pentru recuperarea lor s-a împlinit până în prezent. De asemenea, consideră că reclamanții nu se pot prevala de reaua lor credință în executarea hotărârilor definitive pentru a solicita rambursarea cheltuielilor create prin această întârziere.

115. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care li s-au stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil.

116. În speță, Curtea constată că reclamanții nu și-au susținut cererea, deoarece nu au demonstrat că au plătit cheltuielile de judecată la care au fost obligați, nici nu și-au cuantificat cheltuielile cu procedura de executare silită a căror rambursare o solicită.

117. În orice caz, Curtea observă că executorul judecătoresc împuternicit de N.V. pentru recuperarea despăgubirilor le-a solicitat cheltuieli suplimentare deoarece reclamanților le-au trebuit 2 ani ca să execute cele două hotărâri definitive.

118. Prin urmare, Curtea hotărăște să nu le aloce nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

119. Curtea hotărăște să aplice majorări de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 §§ 1 și 3 d) referitor la cea de-a doua procedură și pe art. 10 referitor la cele două proceduri și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 §§ 1 și 3 d) din Convenție;

3. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 10 din Convenție;

4. hotărăște:

a)ca statul pârât să le plătească împreună reclamanților, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 § 2 din Convenție, suma de 8.150 EUR (opt mii una sută cincizeci euro), ce va fi convertită în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății, cu titlu de daune materiale și morale, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit;

b)ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, această sumă să se majoreze cu o dobândă simplă, având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de reparație echitabilă în rest. Întocmită în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 3 martie 2009, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

preşedinte

Stanley Naismith,

grefier adjunct